

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Tertia. De Veritate Entis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

IV. **Arguitur:** Formalitas positiva quam nos ponimus est frustranea, ergo non est ponenda, ant. prob. illa negatio, quam dicit ens unum qua tale potest sequi ad ipsum ens formaliter absque alia formalitate positiva superaddita, ergo. R. negando ant. cuius probat. ant. dist. absque alio positivo superaddito realiter distincto concedo; formaliter distincto nego ant. illa autem positiva formalitas, quae superadditur ratione negationis est tantum quid formaliter distinctum ab ente.

Instatur: Si poneretur per impossibile ens formaliter loquendo absque illo positivo, deberet necessarii partes habere, aut divisas, aut non divisas, sed non haberet illas divisas, ergo non divisas, & consequenter negationem quam dicit unum; ergo. R. In tali casu impossibili ens nec futurum unum, nec multum, quia non haberet principium formale divisionis & indivisionis, licet haberet fundamentale, nec in casibus impossibilibus necessarii unum ex contradictoriis verum est.

QUESTIO III.

De Veritate Entis.

I. **Questio** haec non est de veritate formalis propositionis, seu cognitionis, in quo sensu D. Bernardus serm. 71. in Cant. ait: *Sermo Dei veritas est.* Sed de veritate transcendentali seu in essendo, de qua D. Augustinus l. 7. Confess. cap. 1. s. ait: *Omnia vera sunt in quantum sunt,* & l. de vera Relig. cap. 34. dicit: *Omne corpus verum corpus est,* & denique l. 2. Soliloq. cap. 5. *Lapis non est, si verum non est:* Quarum distinctio factis ex dictis in Logica colligi potest, nam veritas cognitionis dicit ordinem ad obiectum, veritas in essendo in ordine ad intellectum, quod indè patet, quia omnis conceptus est verus transcendentaliter seu in essendo hoc ipso, quod est verum ens, non tamen ideo est verus veritate cognitionis, quia frequenter veræ res falsè concipiuntur. Verum licet nullus de facto reperitur, qui non facile discernere queat inter hominem verum & non verum, seu pictum, difficilis tamen explicatu est ratio formalis veritatis in ipsis rebus, aliqui enim ut Hurtadus asserit veritatem in rebus esse denominationem extrinsecam desumptam ab intellectu, reverà tamen falsè de veritate sentit, quia veritas in essendo juxta Doctores communiter est proprietas entis, atqui denominatio extrinseca nequit dici passio alicujus, quia omnis passio convenit rei ab intrinseco, denominatio verò extrinseca nequit sic convenire; fundamentum Hurtadi hoc est, quia esse cognoscibile dicit in obiecto denominationem extrinsecam, sed esse verum dicit rem esse cognoscibilem, ergo esse verum dicit denominationem extrinsecam, sed facile solvitur, dist. maj. esse cognoscibile cognoscibilitate extrinseca quæ consistit in cognitione possibili dicit denominationem extrinsecam concedo maj. cognoscibilitate intrinseca, quæ est intrinseca aptitudo entis ut possit terminare cognitionem.

F. Amandi Hermannæ Metaphysica.

nem, nego maj. & sic dist. min. nego consequentiam. Alii ut Meurisse explicant per ordinem ad sua principia, verumtamen æquè longè à veritate recedunt, quia veritas vel explicatur per ordinem ad sua principia extrinseca, vel per ordinem ad sua principia intrinseca, neutrum dici potest, ergo, min. prob. non primum, quia Deus est verissimum ens, & tamen non habet principia extrinseca; ne. secundum, quia conceptus entis ut sic, cum sit simplicissimus nequit habere principia intrinseca componentia, aut constituentia illum, ergo, &c. Alii denique explicant per negationem, sed hi rationibus superiori quæstione adductis refutari possunt, unde meam veritatem, ut sentio,

Dico: *Verum transcendentalè nil est aliud quàm esse intelligibile, adeo ut veritas entis aliud non sit, quàm intelligibilitas ejusdem, seu conformitas rei ad intellectum.* Hæc est Doctoris citati apud Mastrium hæc d. 5. q. 6. a. 3. eamque in re tenet Pontius, qui veritatem per conceptibilitatem explicat, deducitur etiam hæc Conclusio ex Sanctis P. P. & D. Aug. lib. 5. soliloq. ubi *verum definit esse, quod ita est & sic se habet ut cognitori videtur & lib. de vera religione, verum est quo ostenditur id quod est.*

II.
Veritas entis est ejus intelligibilitas.

Probatur etiam Ratione, quia juxta omnes veritas cognitionis quæ est in representando explicatur per conformitatem cognitionis ad rem, ergo à converso veritas rei, quæ dicitur in essendo bene explicatur per conformitatem rei ad cognitionem, seu cognoscibilitatem rei respectu intellectus; antecedens patet ex Logica; consequentia per se claret. Confirmatur, quia intellectus dicitur verus formaliter in representando, quando rem intelligit, sic uti est à parte rei, ergo è converso res quoque dicitur vera in essendo formaliter è præcisè, quia intelligitur sicuti est, vel sicut intelligibilis est; unde advertendum est, non tantum de actuali, sed etiam aptitudinali cognitione conclusionem esse defendendam, quia ut bene notat Doctor, si nullus esset intellectus intelligens, adhuc qualibet res esset vera, & secundum gradum suæ entitatis esset nata se manifestare ac apta intelligi.

Dices; Res omnes quæ veræ sunt in essendo sunt actu veræ, ergo malè explicatur per aptitudinalem conformitatem. R. negando consequentiam, licet enim veritas sit actualis, non sequitur tamen quod conformitas debeat esse actualis, nam à conformitate aptitudinali habet res esse actu vera, sicut ab impenetrabilitate habet res esse actu quanta, ab appetibilitate habet res esse actu bona, &c.

III.

Arguitur: Si nullus esset possibilibus intellectus, adhuc hoc aurum esset verum aurum, auricalchum esset falsum aurum, ergo malè explicatur veritas per conformitatem ad intellectum, consequentia patet; prob. ant. existentia vel repugnantia intellectus nil tribuit auro, vel auricalcho, neq; existentiam, neq; accidens aliquod, quod intrinsecè afficeret illa, ergo dist. antec. esset verum aurum fundamentaliter concedo

IV.
Sine intellectu aurum esset tantum fundamentali verum.

Q9999 2

concedo ant. formaliter nego ant. & consequentiam, nam sicut si homo non haberet risibilitatem non esset formaliter risibilis, sed tantum fundamentaliter, sic in proposito licet potentia nec existentiam nec accidens aliquid tribuat auro vero, dependet tamen veritas auri à potentia sicut quodcumque relativum à suo correlativo in ratione correlativi, ut si filius non existat, Pater quoad esse Patris non erit, sic hic in proposito conformitas ad intellectum ad minus possibilem est relatio transcendentalis realiter identificata auro, unde si intellectus repugnet repugnabit & hæc conformitas ad intellectum, consequenter ratio veri, licet tunc non repugnet ratio auri, quod erit tantum fundamentaliter verum.

V.
Potest hæc conformitas sumi à quo-cumq; intellectu.

Quæres: An conformitas hæc sumi debeat tam ab intellectu creato quam increato? R. cum Scoto & Recentioribus communiter contra Thomistas affirmativè; ratio est, quia veritas transcendentalis consistit in intelligibilitate rei, sicuti est, ut dixi, sed res dicuntur intelligibiles per se & adæquatè in ordine quemcumque intellectum, ergò in ordine ad quemcumque intellectum desumi debet talis conformitas.

QUÆSTIO IV.

De Bonitate Entis.

I.
Bona moralia describit D. Bernartus.

Nec hic agam de bonitate morali, de qua mellifluus Doctor ferm. 80. de diversis sic loquitur: *Sunt quedam bona & jucunda; sunt quedam nec bona, nec jucunda, sunt quedam bona & non jucunda, sunt quedam jucunda & non bona. De bonis & non jucundis pervenitur ad bona & jucunda. De jucundis & non bonis pervenitur ad non bona & non jucunda. Bona & non jucunda sunt continentia, patientia, disciplina. Jucunda & non bona, voluptas, curiositas & vanitas. Nec bona nec jucunda, invidia, tristitia, acedia. Bona & jucunda, honestas, charitas, & puritas. Ad hoc bonum & jucundum obtinendum, necessaria est unitas virtualis & unitas moralis. Verum de hac agere pertinet ad Theologum in tractatu de actibus humanis, hic agendum est solum de bonitate transcendentali, ut est passio entis, secundum quam cuncta opera Dei perfecta sunt & valde bona, unde idem Mellifluus multoties divitias malas esse negat, sed male utentibus, ut habet in tractatu de JESULO duodenni. Sic etiam D. Aurelius lib. 1. contra Julianum ait: *Omnia natura in quantum natura est, bona est, & lib. 83. 99. cap. 24. Omne quod est, in quantum est, bonum est; summe est illud bonum, cujus participatione cætera bona sunt, & lib. 1. contra Julianum cap. 8. Nulla natura est, quæ non aut ipse (supple Deus) aut ab ipso facta, ut quantacumque natura, aut qualicumque natura sit, & in quantum natura est, bonum sit.* Nulla proinde natura in quantum natura est, malum est. De hac itaque bonitate varii varia opinantur, ex quibus quatuor celebriores opiniones adducendas censui; Prima igitur opinio asserit, bonitatem ut sic esse integritatem entis quantum ad omnia necessariò requisita quoad essentialiam ejus constitutionem, unde Authores hujus sententiæ dicunt il-*

Quatuor opiniones circa naturam boni.

lud esse bonum ens, quod omnia requisita ad ens habeat, verum hæc sententia bene explicat bonitatem entis, ut est passio ejus, nam inde sequeretur nullum dari ens malum prout malitia opponitur huic bonitati, quia si daretur aliquid quod non haberet omnia requisita ad integritatem essentialiam entis, potius esset non ens, quam malum ens, quia deesset ipsi aliquid spectans ad integritatem constitutivam entis, & sic non daretur malum ens, hinc licet hæc bonitas possit dici bonitas entis, non esset tamen passio, quia hæc bonitas non emanat ab essentialia, sed consistit in ipsa essentialia. Secunda opinio docet bonitatem esse perfectionem, unde si Authores dicunt idem esse bonum ac esse perfectum, idemque esse perfectum ac habere omnia connaturaliter requisita quantum ad partes integrales & accidentia ipsius connaturalia ex ratione sua specifica, ita verbi gratia, ut si homo pede, oculo equus careat, dicatur esse entia mala & non bona, sed nec hæc bonitas habet rationem passionis ut sic, nam cum in hac sententia aliquid ens esset malum secundum rationem particularem, etiam esset bonum secundum rationem particularem, bonitas autem secundum rationem particularem potius esset accidens, quam passio, quandoquidem possit adesse vel abesse sine corruptione. Tertia sententia docet bonitatem ut est passio entis, consistere formaliter in unius rei convenientia ad alteram rem cui conveniens dicitur, sed nec sic bene explicatur bonitas, ut est passio entis, quia relatio convenientiæ unius rei ad aliam est prædicamentalis spectans ad prædicamentum relationis, ergò ut sic considerata non potest esse passio entis, quod probatur, nam posito ente in sua latitudine, antequam ad inferiora descendat, nulla habetur relatio prædicamentalis, & tamen tunc enti convenit bonitas, quæ ut sic consideratum habet suas passiones. Deinde sequitur quod creaturæ essent æque malæ transcendentaliter ac sunt bonæ, quia, quæ ratione res quædam sunt convenientes aliis & sic bonæ, eadem ratione quibusdam erant inconvenientes & sic malæ, sed hoc videtur absurdum, & favere hæresi Manichæorum, qui dicebant quasdam res ex natura sua esse malas, contra quos solemnissimè se opposuit D. Aurelius, tum in locis supra citatis tum alibi. Pro quæta sententia quam amplector & teor

Dico: Bonitas ut est adæquata passio entis sic, optimè explicatur per convenientiam ad appetitum, non quidem realem & prædicamentalem, sed aptitudinalem, seu transcendentallem, id est per ipsam rei appetibilitatem. Ante probationem Nota, hæc non sumi appetibilitatem prout est denominatio extrinseca desumpta à potentia potest appetere, nam sic patet non posse esse passionem entis ex dictis in præterita questione, sed de ea quæ convenit enti ratione intrinsece virtutis, quam habet ad movendum, vel terminandum appetitum. Jam probatur conclusio tum autoritate D. Augustini, qui has passiones vocat convenientias & ordines, ut patet ex libro 2. de moribus Manich. cap. 6. tum sicut se habet verum ad intellectum, sic se habet bonum ad appetitum, sed verum nihil additio per eas nisi conformitatem ad intellectum, ergò